

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 3Svk/25/2021
Identifikačné číslo spisu: 8020200345
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Benczová
Funkcia: JUDr. Katarína Benczová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:8020200345.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Benczovej a členov senátu Prof. JUDr. PhDr. Petra Potáscha PhD. a JUDr. Zuzany Šabovej PhD., v právnej veci žalobcu: Z. W. E., bytom G. E. Y. XX, XXX XX R., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, so sídlom v Bratislave, Námestie slobody 12, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 02. mája 2017, č. 4422/2017/PO-BP, R. z.: 32188/2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 06. mája 2021, č.k. 4S/1/2020-22, t a k t o

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .
- II. Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

O d ô v o d n e n i e

- I.
Administratívne konanie a rozhodnutie správneho súdu

1. Žalobca žiadosťou doručенou Centru právnej pomoci, kancelária Prešov (ďalej aj ako „Centrum“) dňa 07. novembra 2016 požiadal o poskytnutie právnej pomoci v súvislosti s návrhom na obnovu konania vo veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/159/2016, kde bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. K uvedenej žiadosti doložil iba Výzvu Okresného súdu Prešov sp. zn. 29C/159/2016-51 zo dňa 29. septembra 2016 a platobný predpis Okresného súdu Prešov zo dňa 29. septembra 2016 na zaplatenie súdneho poplatku zo žaloby na obnovu konania. Centrum žalobcu na základe Výzvy zo dňa 11. novembra 2016 následne vyzvalo, aby v lehote 10 dní odo dňa prevzatia tejto výzvy odstránil nedostatky svojho podania a k žiadosti o poskytnutie právnej pomoci doložil požadované dokumenty, údaje a vyjadrenia. V predmetnej výzve bol žalobca poučený o tom, že v

zmysle príslušných zákonných ustanovení sa s ním na účely zistenia jeho príjmu spoločne posudzujú jeho manželka P. E. a jeho dcéra P. E..

2. Dňa 25. novembra 2016 žalobca Centru doručil odpoveď na Výzvu v ktorej uviedol, že doklady spomenuté vo výzve osobne Centru doručil dňa 27.06.2016, 23.09.2016, 28.10.2016 a 18.11.2016. Ostatné doklady sa nachádzajú v spisoch 4N 3982/16- KaPO a 4N 6879/16-KaPO. Žalobca v stanovenej lehote, ani po jej uplynutí, nedoložil všetky požadované doklady a vyjadrenia, konkrétne nepredložil: žiaden z požadovaných dokladov a vyjadrení požadovaných pre účely zrejmej bezúspešnosti sporu, neuviedol všetkých jeho súčasných zamestnávateľov a zamestnávateľov spoločne posudzovaných osôb, nepredložil potvrdenie o čistom príjme P. E. za požadované obdobie, nepredložil potvrdenie o čistom príjme jeho manželky za obdobie od júla 2016 do októbra 2016 a nepredložil doklady alebo čestné vyhlásenie o výške v prípade iných príjmov za požadované obdobie.

3. S ohľadom na vyššie uvedené Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov vydalo dňa 14. decembra 2016 rozhodnutie č. 2N 14172/16-KaPO, r. z. 81755/2016, ktorým konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcu ako žiadateľa podľa § 30 ods. 1 písm. d/ správneho poriadku zastavilo, pretože žalobca Centru v 10 dňovej lehote nedoručil všetky žiadané doklady a údaje potrebné pre posúdenie stavu materiálnej núdze a vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu. O možnosti zastavenia konania bol žalobca poučený vo výzve na doplnenie údajov.

4. Proti rozhodnutiu Centra podal žalobca odvolanie, ktoré doplnil o potvrdenie o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby- manželky P. E. zo závislej činnosti a ďalších údajoch za zdaňovacie obdobie 2016 zo dňa 07. decembra 2016 a výplatnú pásku jeho manželky P. E. za mesiac november 2016, teda potvrdenie o čistom príjme jeho manželky v mesiaci december 2016. Uviedol, že požadovať informácie o jeho dcére P. E., ktorá je spoločne posudzovanou osobou, považuje za nezákonné. O odvolaní žalobcu rozhodol žalovaný rozhodnutím č. 4422/2017/PO-BP, R. z. :32188/2017 zo dňa 02. mája 2017 tak, že odvolanie žalobcu zamietol a rozhodnutie Centra v celom rozsahu potvrdil.

5. V odôvodnení svojho rozhodnutia žalovaný konštatoval, že žalobca, aj napriek riadnej výzve na doplnenie potrebných dokladov a vyjadrení a riadnemu poučeniu o následkoch nedoplnenia požadovaných dokladov, neuviedol z akých finančných prostriedkov si on a spoločne posudzované osoby hradili životné náklady v posudzovanom období a nepredložil žiaden z dokladov a vyjadrení požadovaných pre vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu. S ohľadom na uvedené nebolo možné presne a úplne zistiť splnenie zákonom stanovených podmienok v zmysle ustanovenia § 6 a § 6a zákona č. 327/2005 Z. z. pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Bez doloženia požadovaných dokladov nebolo možné pokračovať v konaní ani s prihliadnutím na doklady, ktoré žalobca predložil.

6. Proti rozhodnutiu žalovaného žalobca podal všeobecnú správnu žalobu, o ktorej Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pôvodne rozhodol rozsudkom sp. zn. 4S/1/2019 zo dňa 07. marca 2019 podľa § 191 ods. 1 písm. e/ SSP, keď zrušil rozhodnutie žalovaného č. 4422/2017-PO-BP. R. z. 32188/2017 zo dňa 02. mája 2017. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že zistenie skutkového stavu žalovaným bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci.

7. Rozsudkom sp. zn. 6Sžk/32/2019 zo dňa 21. apríla 2020 Najvyšší súd SR zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4S/1/2019 zo dňa 07. marca 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení konštatoval, že krajský súd bez podrobnejšieho zdôvodnenia zaviazal žalovaného postupovať rovnako ako to urobil v administratívnom konaní, pričom uvedený postup zároveň označil za prísne formalistický. Takýto záver sa kasačnému súdu javil ako nezrozumiteľný a zmätočný, postup správneho orgánu aplikujúceho na prejednávajúcu vec ust. § 30 ods. 1 písm. d) správneho poriadku vyhodnotil ako zákonný. Kasačný súd zároveň skonštatoval, že správne orgány vykonali vo veci dostatočné dokazovania, náležite zistili skutkový stav a vyvodili z neho aj správne právne závery. Preskúmaný rozsudok zrušil s odkazom na § 462 ods. 1 SSP s tým, že v ďalšom konaní bude správny súd viazaný vysloveným právnym názorom kasačného súdu.

8. Po vrátení veci Krajský súd v Prešove vec opätovne prejednal a viazaný vysloveným právnym názorom uvedeným v zrušujúcom rozhodnutí kasačného súdu rozsudkom zo dňa 06. mája 2021, č.k. 4S/1/2020-22 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) žalobu zamietol. Krajský súd viazaný názorom kasačného súdu v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na argumentáciu kasačného súdu v danej veci (dostatočné dokazovanie vykonané správnym orgánom, náležité zistenie skutkového stavu, vyvodené správne právne závery) a skonštatoval, že rozhodnutie žalovaného, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu boli vydané v súlade so zákonom.

9. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 167 SSP tak, že účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť a argumentácia účastníkov

10. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

11. Kasačnú sťažnosť odôvodnil v zmysle § 440 ods. 1 písm. g/, h/ a i/ SSP, pričom uviedol, že obsahové zdôvodnenie spomínaných dôvodov kasačnému súdu dodatočne doloží, keďže do uplynutia lehoty na podanie dovolania sa mu nepodarilo zabezpečiť kvalifikované právne služby advokáta. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/1/2020-22 zo dňa 06. mája 2021 navrhol zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

12. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu nevyjadril.

III.

Právne posúdenie kasačného súdu

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší správny súd“) v súvislosti s otázkou zohľadnenia konštantnej judikatúry NS SR pri svojom rozhodovaní konštatuje, že rozhodovaciu prax NS SR možno na účely zabezpečenia kontinuity rozhodovacej činnosti a zabezpečenia právnej istoty považovať za rozhodovaciu činnosť kasačného súdu. V tejto súvislosti považuje aj vo vzťahu k aplikácii § 464 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) za rozhodujúce, že odo dňa 1. augusta 2021 došlo k prechodu kompetencií zo správneho kolégia NS SR na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (kompetenčná kontinuita). V súlade s princípom právnej istoty a legitímnych očakávaní založených aj na ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít [§ 5 ods. 1 SSP v spojení s čl. 2 ods. 1 až 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov], je kasačný súd viazaný doterajšou rozhodovacou činnosťou správneho kolégia NS SR.

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 1,2 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

15. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

16. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

17. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 6 ods. 2 písm. a/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách.

19. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

20. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 190 SSP zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 4422/2017-PO-BP R.z. 32188/2017 z 02. mája 2017, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Centra právnej pomoci, kancelária Prešov sp. zn. 2N 14172/16- KaPO, r. z. 81755/2016 zo 14. decembra 2016 o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci.

21. Správny orgán zastavil konanie vzhľadom na to, že žiadateľ nedoručil v 10 dňovej lehote všetky dokumenty k žiadosti, najmä žiaden z dokladov a vyjadrení požadovaných pre účely zrejmej bezúspešnosti sporu, neuviedol všetkých jeho súčasných zamestnávateľov a zamestnávateľov spoločne posudzovaných osôb, nepredložil potvrdenie o čistom príjme dcéry P. E.Š. za požadované obdobie, nepredložil potvrdenie o čistom príjme jeho manželky P. E. od júla 2016 do októbra 2016 a nepredložil doklady alebo čestné vyhlásenie o výške v prípade iných príjmov za požadované obdobie.

22. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 6Sžk/32/2019 z 21. apríla 2020 v tejto veci uviedol: „Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „konanie“) sa začína podaním písomnej žiadosti doloženej dokladmi preukazujúcimi skutočnosť uvedené v žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na tlačíve. Doklady preukazujúce, že sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdze, nesmú byť staršie ako tri mesiace. Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, jeho trvalý alebo prechodný pobyt a rodné číslo. Na výzvu centra žiadateľ doplní v primeranej lehote určenej centrom ďalšie údaje a doklady týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktorá nesmie byť kratšia ako desať dní; centrum podľa možnosti zabezpečí doklady a iné potrebné údaje, ktorými disponujú štátne orgány, obce, notári a iné právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať súčinnosť podľa tohto zákona.

Podľa § 30 ods. 1 správneho poriadku správny orgán konanie zastaví, ak účastník konania na výzvu správneho orgánu v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený.

Zákonodarca v zákone o právnej pomoci upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Zákon sa vzťahuje nielen na ochranu zdravých fyzických osôb nachádzajúcich sa v materiálnej núdzi, ale z obsahu jeho právnej úpravy jednoznačne vyplýva, že sa vzťahuje na sociálne odkázané fyzické osoby, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sa nachádzajú v takej sociálnej, finančnej a majetkovej situácii, ktorá im neumožňuje zabezpečenie právnej pomoci na ochranu ich práv a právom chránených záujmov, teda aj osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom zákonodarcu je zabezpečiť reálny prístup k Ústavu Slovenskej republiky deklarovaným právam fyzických osôb a harmonizovať právo Slovenskej republiky s právom Európskeho spoločenstva všetkým fyzickými osobám, ktoré sa ocitli v materiálnej núdzi bez rozdielu, teda bez diskriminácie, založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod, alebo iné postavenie.

Zákonodarca ustanovuje kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právu pomoc, aby sa predišlo jej zneužívaniu neoprávnenými osobami. Kladie základy inštitucionálneho

zabezpečenia posudzovania žiadostí a samotného poskytovania právnej pomoci, zakotvuje postup pri žiadaní o poskytnutie právnej pomoci, rozhodovanie o jej poskytnutí a možnosť jeho preskúmania súdom. Materiálnu núdzu ustanovuje ako jednu z podmienok práva na poskytnutie právnej pomoci tak, že hranicu materiálnej núdze ustanovuje na úrovni 1,4 násobku sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a jej ďalšiu podmienku, že žiadateľ si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojim majetkom. Zákonodarca týmto zákonom súčasne splnil povinnosť transpozície smernice Rady č. 2003/8/ES z 27.1.2003 na zlepšenie prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch (ďalej len „smernica“), a teda harmonizácie s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t.j. systémom „každému a vo všetkom“), pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch“.

23. Ako už najvyšší súd v tejto veci konštatoval, pre vydanie rozhodnutia a následne riadne zistenie skutkového stavu je zrejماً potreba zadováženia dostatku skutkových podkladov. Zákonosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Z obsahu administratívneho spisu bezpochyby vyplýva, že žalobca bol Centrom vyzvaný na doplnenie údajov v žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, pričom vo výzve boli uvedené doklady, ktoré mal predložiť a zároveň bol upozornený, že ak v určenej lehote nedoplní požadované doklady a nevyjadrí sa k požadovaným skutočnostiam, Centrum podľa § 30 ods. 1 písm. d/ správneho poriadku konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci zastaví.

24. Najvyšší správny súd po vyhodnotení sťažovateľom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od zásadných záverov prijatých krajským súdom vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Najvyšší správny súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom, vykonané pri zohľadnení viazanosti právnym názorom vysloveným v rozsudku NS SR 6Sžk/32/2019 zo dňa 21. apríla 2020 za vecne správne a súladné so zákonom.

25. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti namietal porušenie § 440 ods. 1 písm. g/h/ a i/ SSP, pričom neuviedol v čom konkrétne vidí porušenie týchto ustanovení.

26. Z hľadiska dôvodov kasačnej sťažnosti SSP v § 440 ods. 2 veta prvá presne definuje, že dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) až i) možno odôvodniť iba dôvodmi tam uvedenými a dôvod kasačnej sťažnosti musí sťažovateľ vymedziť tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

27. Sťažovateľ musí uplatniť nielen rozsah, ale aj obsah dôvodov kasačnej sťažnosti. Keďže kasačný súd je viazaný obsahovým vymedzením dôvodu kasačnej sťažnosti, nemôže byť v tomto smere postačujúce, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby sťažovateľ konkrétne špecifikoval právnu otázku a uviedol, prečo zaujal krajský súd nesprávny právny názor na jej riešenia. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti nič z vyššie uvedeného neuviedol. Rovnako sťažovateľ neuviedol, v čom sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Práve naopak, krajský súd rešpektoval záväzný právny názor vyslovený kasačným súdom v zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. 6Sžk/32/2019 zo dňa 21. apríla 2020.

28.

IV.

Záver

29. Najvyšší správny súd konajúci ako súd kasačný vyhodnotil námietky sťažovateľa uvedené v kasačnej sťažnosti, kde zákon nevyžaduje obligatórne právne zastúpenie (§449 ods. 2 písm. c) SSP), ako nedôvodné, nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

30. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP nepriznal a žalovanému ich nepriznal z dôvodu, že nedošlo k naplneniu predpokladu plynúceho z § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP.

31. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.